

۲۰۴۱۲۲

الدلائل الجرحیه

بررسی فقهی و حقوقی پرداخت دیون به نرخ روز

مؤلفان :

حسین ابراهیم نژاد (وکیل پایه یک دادگستری - مدرس دانشگاه)

غلامعباس نظرخانی (مدیر کل امور حقوقی و قراردادهای سازمان ملی زمین و مسکن)

سرشناسه	: ابراهیم‌نژاد، حسین، ۱۳۶۴-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی فقهی و حقوقی پرداخت دیون به نرخ روز/مولفان حسین ابراهیم‌نژاد، غلامعباس نظرخانی.
مشخصات نشر	: تهران : گروه آموزشی مدرس ، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۶۵
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۰-۰۶۱
وضعیت فهرست نویسی	: ف
موضوع	: وجه التزام - ایران
موضوع	: Liquidated Damages -- Iran
موضوع	: خسارت تأخیر تا به - ایران
موضوع	: Late payment damages -- Iran*
شناسه افزوده	: نظرخانی، غلامعباس، ۱۳۵۲-
رده بندی کنگره	: BP ۱۳۹۸/۱۹۰ ۴ب۱۲الف/
رده بندی دیویی	: ۳۷۲/۳۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۲۸۹۰۳

عنوان: بررسی فقهی و حقوقی پرداخت دیون به نرخ روز

مولفان: حسین ابراهیم‌نژاد، غلامعباس نظرخانی

ناشر: انتشارات سنجش و دانش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

صفحه آرای: مهدیه مخبری

طراح جلد: مهتاب دوستی

ناظر: نسرين خانی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

«کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است»

بهاه: ۲۰۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فصل اول
۳	کلیات
۴	مبحث اول: تعاریف
۴	گفتار اول- تعریف خسارت قرار دادی
۶	گفتار دوم: تعاریف ربا
۸	گفتار سوم: تعاریف خسارت فهری
۱۱	مبحث دوم: مبانی حقوقی اصل ربا و خسارت
۱۱	گفتار اول: تعریف خسارت توافقی
۱۴	گفتار دوم: ویژگی های شرط خسارت توافقی
۱۵	بند اول: عدم انجام تعهد
۱۹	بند دوم: تاخیر در اجرا
۲۱	فصل دوم
۲۱	بررسی پرداخت دین به نرخ روز از نظر فقهی
۲۲	مبحث اول: دیدگاه فقها در مورد پرداخت دین به نرخ روز
۲۲	گفتار اول: نظریات فقهی
۲۴	گفتار دوم: ادله فقهی
۳۰	مبحث دوم: تحلیل ربا از منظر فقه
۳۰	گفتار اول: انواع ربا و مستندات
۳۱	بند اول: انواع ربا
۳۵	مبحث سوم: بانکداری اسلامی و به روز کردن دین
۳۵	گفتار اول: وضعیت بانکداری قبل از انقلاب
۴۰	بند دوم: خسارت تاخیر نادیه

۴۲	فصل سوم.....
۴۲	پرداخت دین به نرخ روز از.....
۴۲	نظر حقوق موضوعه.....
۴۳	مبحث اول: پرداخت مهریه به نرخ روز.....
۴۵	گفتار اول: بررسی تبصره الحاقی ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی.....
۴۶	گفتار دوم مشروعیت خسارت تاخیر تادیه در مهریه.....
۵۱	گفتار دوم: شیوه محاسبه مهریه به نرخ روز.....
۵۱	مبحث دوم: خسارت تاخیر تادیه در قانون آیین دادرسی مدنی و ماده واحده.....
۵۱	گفتار اول: بررسی ماده ۵۲۲ قانون آیین دادرسی مدنی.....
۵۳	گفتار دوم: مطالبه خسارت تاخیر تادیه در قانون آیین دادرسی مدنی.....
۵۴	بند اول: شرایط مطالبه خسارت.....
۵۷	بند دوم: مبدا محاسبه خسارت.....
۵۸	عدم توافق قبلی در مبدا خسارت تاخیر تادیه.....
۶۱	گفتار سوم: ماده واحده مجمع تشخیص مصلحت نظام و وجه چک به نرخ روز.....
۶۳	فهرست منابع.....

مقدمه

برخی اندیشمندان برای حل مشکل تاخیر تادیه، به عنوان خسارت تمسک می کنند و معتقدند طلبکار حق دارد خسارتهای وارد از ناحیه تاخیر تادیه به ویژه خسارت ناشی از کاهش ارزش پول را از تاخیر کننده دریافت کند.

مخصوصاً اگر ضمن قرار داد به چنین حقی توافق کنند. در سالهای اخیر این نظریه شکل قانون نیز به خود گرفت، در ماده ۵۲۲ آیین دادرسی که در تاریخ ۱۳۷۹/۱/۲۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی و تایید شورای نگهبان رسیده، آمده است.

بعلاوه تصویب قانون عملیات بانکداری بدون ربا به تاریخ ۱۳۶۲/۲/۸، نظام بانکی به استناد به موافقت شورای نگهبان، متناسب با انواع قراردادهای بانکی ماده ای را به صورت شرط ضمن عقد، در متن قرار دادها، بانکی گنجانند که در نتیجه آن مشتری به مقتضای شرط ضمن عقد متعهد می شود در صورت تاخیر در پرداخت بدهی مبلغ معادل ۱۲٪ بدهی به عنوان جریمه تاخیر به بانک بپردازد. این روش مورد تایید شورای نگهبان بوده و نظام بانکی ایران به استناد آن عمل می کند، لکن از جهت فقهی محل بحث است و فقها به آن پاسخهای متفاوت داده اند. راهکار گرفتن جریمه به صورت شرط ضمن عقد که از جهت فقهی محل اختلاف است. از جهت تفکیک بین عوامل تاخیر نیز محل اشکال است؛ چرا که این در این روش تفاوتی بین علل و عوامل تاخیر گذاشته نمی شود و همه عنوان تخلف از پرداخت در سررسید جریمه می شوند.

به جرات می توان گفت که پیرامون این موضوع تا به حال تحقیق جامعی به صورت مجزا و اختصاصی صورت نگرفته است و تحقیقات انجام شده به صورت گزیده ای به طور مثال پرداخت مهریه به نرخ روز در قالب یکی دو مقاله صورت گرفته است. با توجه به بحث مهریه که بسیار در اجتماع مورد توجه قرار گرفته است ضرورت این دست تحقیقات بیشتر احساس می شود.

در مورد این موضوع در کتابهای فقهی و حقوقی به طور پراکنده و مختصر با توجه به اهمیت آن در سال های اخیر بحث شده است نظر به گستردگی مبحث پرداخت دین به نرخ روز ، فقها تحت عنوان باب خاصی تمام مسائل مربوط به آن را مطرح نکرده اند. بلکه در ضمن کتابهای فقهی مثلا در کتاب نکاح ، طلاق و..... آن را بیان نموده اند.

اگر چه بعضی از علما نسبت به دیگران با بسط و تفصیل بیشتری به این موضوع پرداخته اند اما آنها نیز هر کدام از جنبه ای خاص به این موضوع نگریسته اند و تحقیقی مشخصا باین حوزه موضوعی ندرت صورت گرفته است و تحقیقات انجام شده بیشتر در کتب حقوق مدنی ۳ در بحث عقود ، قرار دادها مطرح شده است . به طور مثال کتب مدنی ۳ دکتر علی حمیتی واقف انتشارات دانش نگار و کتاب حقوق مدنی ۳ دکتر احمد محمدی انتشارات بیدار به این موضوع اشاره مختصری شده است .

اساسی ترین سوالاتی که در این مجله می تواند مطرح باشد سئوالات زیر هستند:

۱- آیا پرداخت دین به نرخ روز ربا محسوب می شود؟

۲- آیا شیوه اتخاذی بانکها در خصوص تسارت تاخیر تادیه با کلیات تعالیم فقه امامیه است؟

۳- آیا پرداخت مهریه به نرخ روز موافق با فقه امامیه دارد؟

۱- به نظر می رسد پرداخت دین به نرخ روز منافاتی با تعالیم فقه امامیه نداشته باشد

۲- با فرض موافق نبودن رویه فعلی بانکها در پرداخت میتوان به عمل مساعدت و اجتهاد

مسائل روز استناد کرد .

۳- به نظر می رسد با توسعه روز افزون جوامع بشری عدم پرداخت مهر به نرخ روز قابل

هضم نباشد .